

A HÍD *

Színmű egy felvonásban

Szín: Egy volt nyolcszázholdas dunántúli uraság pusztájának ötszobás kúriájában a férfiszoba. Hátul középpütt — 1. számú — ajtó, amely folyosóra vezet. A jobboldali — 2. számú — szobába. Zavaros bútorzatú szoba, a szegényedés jelei. Ágy, éjjeli-szekrény, recamier, íróasztal, könyvespolc, sublót, ruhásszekrény, kerek asztalka bőrgarnitúrával. Baloldalt két ablak.

Idő: 1948. decemberének vége. Vasárnap délelőtt.

Személyek:

Belopoczky Kornél	Ilon, cseléd Belopoczkyéknál
Jolán, a felesége	Jóska kocsis
Sárosdy Tamás	Varga Gergely
Szabó Antal gépész	Csaplár János
Vígh Károly úrgazda	Pál Máté
Sántha Béla tanító	

Ilon (22 éves, csinos parasztlány; kis szünet után az 1. ajtón bejön, a félhomályban óvatosan lépdel, begyűjt a cserépkályhába, azután kinyitja az ablak egyik spalettáját).

Belopoczky (46 éves erős, nagy ember, fekszik az ágyban; a fényre mocorog): Ki az? ... Mit zavartok? ...

Sárosdy (a recamier-n alszik).

Ilon (ki akar menni).

Belopoczky: Na, miért nem beszélsz?

Ilon: Én volnék, nagyságos úr.

Bel.: Mit akarsz? Nem hagysz aludni? Mi? ...

Ilon: Kilenc óra.

Bel.: Hát aztán?

Ilon: Azt tetszett mondani tegnap, hogy ...

Bel.: Tegnap! Mit tudom én, hogy tegnap mit mondtam ... Te, azt mondd, kilenc óra?

Ilon: A konyhai vekkeren tíz perccel el is múlt, ahogy bejöttem.

Bel.: Ne lefetyelj annyit! ... Mit mondtam az este?

Ilon: Az este? (Fléérérti.) Hogy ... hogy majd az éjtszaka jöjjek be.

Bel.: Ostoba! ... Hova kell nekem mennem ma délelőtt?

Ilon: Hát ... a Zsófia-pusztára.

Bel.: Ja, az más. Akkor csakugyan kelnem kell. (Mocorog az ágyban,

* A V. K. M. művészeti főosztálya által kiírt pályázat I. díját nyerte.

felül, lelogatja a lábát.) Ilon, add ide a csizmám, nem akarok így lelépni, mert a derekam úgyis érzi ezt a komisz decembert.

Ilon (igyekezettel): Adom már!

Bel. (felcsillan a szeme): Gyere közelebb!

Ilon (húzódozik): Dehogy megyek.

Bel.: Ne bolondozz velem, Ilon. Idegyere! (Nyúl érte.)

Ilon: Nyughasson má!

Bel.: Majd csak a földben. Addig én nem, különösen, ha te forgolódsz az ágyam közelében.

Ilon: Nyughasson, ha mondom!

Bel.: Mit izélsz itt? Egyszer olyan vagy, mint a kezes bárány, máskor meg fintorogsz. Te, énvelem ezt nem lehet! Én itt a te urad vagyok! Megértetted? Nem pedig közületek való legény, akit az orránál fogva vezethetsz... Kenyeret kapsz tőlem, — jó kenyeret — hát kiszolgálász! (Megenyhül.) Na, Ilon, gyere ide!

Ilon: Nem lehet. Itthon a nagyságos asszony.

Bel. (elborul): Hna a Jézus Máriáját ennek a betyár világnak!... Hát ezért keltettél fel?!

Ilon: Csöndesebben beszéljen, már hét óra óta fönt van, hátha (jobbba mutat) az ebédlőben tesz-vesz. Még meghallja.

Bel.: Meghallja! A te bajod? Ne fájjon attól a te fejed!

Ilon: De bizony fáj.

Bel.: Nem fáj!

Ilon: Mostanában úgyis furcsán nézdel végig engem a nagyságos asszony.

Bel.: Mindenki úgy néz, ahogy akar. Meg ahogy tud... De mindenkinek én parancsolok ebben a házban! Megértetted?!

Ilon: Én meg.

Bel.: Hna... Akkor elmehetsz.

Ilon (kimegy).

Bel. (öltözik, közben morog): Furcsán nézdeli... Hm... (Sárosdyra néz, aki még alszik; odalép hozzá): Ki az ágyból, hé, öreg fiú! Megjött az asszony!

Sárosdy (pár évvel lehet fiatalabb Belopoczky nál; álmosan mocorog): Mi bajod? Nem hagysz aludni? Éjtszaka van.

Bel.: Fene van! Baj van! Megjött az asszony!

Sárosdy (hirtelen felül, kinyílik a szeme): Jolán? Lehetetlen.

Bel.: Megjött.

Sárosdy: Hogy jött át a hídon?

Bel.: Nyilván mielőttünk; amikor még a városban, a kocsmában voltunk.

Sárosdy: Mielőtt szétszedték a hidat?

Bel. (megreppen; csitítja): Csssst! Hagyd a hidat. Ne beszéljünk most erről.

Sárosdy: Hogyne beszélnének. Te tán hetenkint szoktál szétszedni egy-egy hidat?

Bel.: Hallgass!

Sárosdy: Én aztán nem. A te ötleted volt, most hát törd.

Bel. (önérzetesen): Igen, az enyém. Vállalom!

Sárosdy: Jó... Hanem fene egy mesterség volt, azt mondhatom. Éj-

jel egy szál baltával megbontani a jól összeszegelt gerendákat!
Térdig vízben állni!

Bel.: Ugyan menj! Ez is valami? Hát Csepelen négy éve! Az tán gyerekjáték volt?

Sárosdy: Nem. Az nekünkvaló munka volt!

Bel.: S becsülettel el is végeztük. És hogy eszembejutott az évfordulója, ezért kellett tegnap a mulatság, bor meg cigány. Megünnepelni az évfordulót.

Sárosdy: Hát ez az évforduló aztán jól sikerült. Akár az eredeti...
S utána a hecc a híddal!

Bel. (kinéz az ablakon): Azon se jön át ma traktor!

Sárosdy (Jolánra céloz): Szóval itthon van?

Bel. (gondolatban kint volt, most visszariadt): Ja, Jolán? Itthon. Akkor jöhetett meg, amikor mi a Kispipában voltunk.

Sárosdy (visszaemlékszik, nyújtózik, kilép az ágyból, pizsamában van, kómikus figura így): Te, ez a Toll Feri jobban muzsikál, mint tíz éve. Pedig hetven felé jár... Hogy is húzta?... Várj csak! (Gondolkozik, dúdolni kezd, majd énekel valami érzelgős aszfaltnótát, végül kómikus mozdulatokkal kíséri.)

Jolán (a 2. ajtón belép).

Sárosdy (ahogy meglátja, hirtelen elhallgat, szégyenli magát): Kezét csókolom!

Jolán: Mulatni azt tudnak, de elém nem jön ki (urához) az állomásra.

Bel. (Sárosdyra mutat): Délután bent voltam a városban, s összekakadtam Tamással.

Sárosdy (elkuta!): Bocsanat, vizet kíván a fejem. Mosakszom. (Az 1-en el, ruháját is viszi.)

Jolán (utánaszól): Ráfér.

Bel. (amint ketten maradtak, hirtelen érdeklődéssel): Mit végzett Pesten? Mondja gyorsan!

Jolán (láthatóan nem akar beszélni pesti útjáról!): A gyerekek rendben vannak. Teréz néni gondjukat viseli.

Bel. (nem figyel oda): A hídon át jöttek?

Jolán: Természetesen... Jóska kijött elénk kocsival.

Bel.: He! yes. (Hirtelen.) Mi volt hát a földművelésügyiben?

Jolán (kellemetlen neki): Szóhoz sem enged jutni... Szóval... voltam a Teréz néniéknél. A gyerekek egészségesek. El sem képzeli, Anikó mekkorát nőtt a nyár óta.

Bel.: Igen... És a Varga tanácsossal beszélt?

Jolán: Beszéltem... Gabika pedig...

Bel. (ideges): Maga folyton csak a két gyerekére gondol! Kiadta őket a városba, de lélekben állandóan velük van. Én meg? Ölöm magam és marcango'om. Hogy mi lesz velem holnap. Engem ez a négy év tönkretett. Érti? Tönkretett!... Eh, dehogy érti! Ehhez férfinak kellene lennie...

Jolán: Akkor miért engem küld a dolgai után? Most is. Én intézzem el Pesten, ha baj van a birtok körül.

Bel.: Küldöm, küldöm... Értse meg, fizikailag képtelen vagyok rá, hogy ezekkel a sötét alakokkal mégcsak szóba is álljak. Ha egy,

napra bemegyek a városba, a megyeházára, mit tudom hová, a gyomrom kevereg, és egy hétre ágynak esem...

Jolán: Azt hiszem, magának csakugyan valami komoly baja lehet, Kornél. Jól tenné, ha befeküdne valahova, és alaposan kivizsgáltatná magát.

Bel. (fürkészve; kissé meg is ijed): Komoly bajom?... Az meglehet. (Összeszedi magát.) Bizony, nekem komoly bajom van. A gyomrommal. Rámentek ezek a rongyosok!... Tudja, hogy szerettem én ezt a pusztát, amikor nyole éve megvettük? Nem kíváncsítottam én be a négy fal közé, s ha illett volna, hálni is kintmaradok a petrencében. Ott hálók... Ma a hányás elfog, ha kilépek az ajtón. Mert meglátom a volt cselédeinknek, ezeknek a... ezeknek az (gúnynal) úgazdáknak a pofáját!... Tudja, hogy néznek rám? Mintha nem is ők raboltak volna tőlem, hanem én tartoznék nekik!... A hálátlan kutyák!... És ma mégis én megyek ki velük tárgyalni, én megyek ki! Azelőtt ilyenájt bezzeg ők jöttek hozzám könyörögni, nehogy kirugjam őket Szilveszterkor... Képzelse, a Balogh Istók fia, ez a háborútjárt suhanc tegnap elfordította a fejét, amikor meglátott. Elfordította! A koszos!... (Más hangon.) És mit mondott a Varga? Egyáltalában: milyen híreket hozott?!

Jolán: Nem jókat. Hoztam egy Szabad Népet. Ez az ő újságjuk. Eből mindent megtud.

Belopoczky: El fogom olvasni. Előbb azonban arról számoljon be, ami a legfontosabb. Amiért három napot megint odajárt. Mit tudott hát meg a földművelésügyiben? Csakugyan igaz, hogy feljelentettek bennünket? Hogy valakinek még erre a meghagyott földemre is fáj a foga? Erről beszéljen!

Jolán (elkomorodik): Kornél kérem, jobb volna, ha ma erről nem beszélnének... Nézze Kornél, ma itt kint mise lesz. (Amikor ezt mondja, éreztetni kell, hogy ez is elterelő a Pesten végzett ügyekről.)

Bel.: Már megint?

Jolán: Megint?!

Bel.: No, nem azért mondom. Semmi közöm hozzá. Csak arra ne akarjon rávenni, hogy megint áldozzam. Farkaséhes vagyok, s tudja, kissé hosszú volna féltizenkettőig...

Jolán: Az ilyesmire senkit nem lehet „rávenni”. Ez a lelkiismeretünk ügye... Azt mondta: megint?

Bel.: Azelőtt negyedév is eltelt...

Jolán: Hát éppen maga ne értené meg, miért kell ez? Hát hogy tudnánk másként ellensúlyozni azt a propagandát, amit ők kifejtettek?

Bel.: Egyszer... mise a hallban... Huszonöt sároscsizmás vénaszony... Legalább súrolnák fel utána a padlót.

Jolán: Ez a mi dolgunk, asszonyoké.

Bel.: Jó... Node, drágám, térjünk vissza a pesti útjára. Mit végzett hát?!

Jolán: A Sándor bácsiékkal baj van. Nem akarnak leköltözni hozzánk. Ez esetben pedig nem tudjuk kitenni a szobából a tanítót.

Bel. (dühös): Hát ez még mindig itt van?!

Jolán: Node Kornél kérem! Hát nem dobhatom ki!

Bel.: Tegyen vele valamit! Nem tűröm itt tovább! Egyáltalán: nem tűröm tovább itt ezt az iskolát! Mindent az én bőrömre?! A Sándor bácsiéknak pedig azonnal írni kell, hogy jöjjenek!

Jolán: Megpróbálom.

Bel.: Hanem most aztán bökje ki végre, hogy mi lesz a földdel!

Jolán (némi tusakodás után elszántan): Jó, hát megmondom.

Sárosdy (fütyörészve belép; amint meglátja, hogy Jolán még mindig bent van, abbahagyja a fütyörészést): Bocsánat.

Jolán (Sárosdyra bök, az urához beszél): Hagyjuk most az egészet, Kornél. Majd ebéd után.

Sárosdy (észreveszi, hogy komoly és feszült a helyzet): Zavarok? Kimegyek sétálni, és beszéljétek ki magatokat.

Jolán (hevesen): Dehogy! Maradjon!

(*Kopogás az 1-en.*)

Jóska (belép, az ajtóban megáll): Jó reggelt kívánok!... Baj van, nagyságos úr. Vissza kellett fordulnom.

Bel.: Te hol jártál?

Jolán: A káplánért küldtem a faluba.

Jóska: Baj van... A Mély-dűlőn a híd, tetszik tudni, amelyik az ér fölött van, szét van rongálva.

Bel. (adja a meglepettet, közben tekintetet vált Sárosdyval, amit azonban felesége is elkap; hamis a hangja): Szétronrgálva? Ne beszélj!

Jóska: Szét az. A pallók teljesen hiányoznak róla. Nem lehet azon átmenni. Szanaszét hevernek a gerendák, fele a vízben.

Bel.: Hm... Ez furcsa... És miért nem kerültél? A Baktónál is van egy híd.

Jóska: Ha arra megyek, délutánra sem érek ki a tisztelendő úrral.

Bel.: Hát akkor kifoghatsz. (A kocsis toporog.) Mire vársz?

Jóska: Ha nem volna későn a mise úgy déltájban... Hát addigra azért ideérnének...

Jolán: De ha nem lehet a hídon áthajtani.

Jóska: Sose tudhassa az ember... Ha így haladnak vele...

Bel.: Mit csinálnak? Haladnak? (Megint összenéz Sárosdyval.)

Jóska: Hát a csinálásával...

Bel.: Miféle csinálásával?!

Jóska: Talán egy óra sem telik belé, s újra készen lesz. Csinálják!...

Bel. (dühös): Kik?!

Jóska: Csinálják...

Bel.: Az én földemen? (Sárosdyhoz.) Hát ehhez szólj! (Jóskához.)

Az én hidamat?!... Azzal én rendelkezem!... Építem vagy rombolom!... Ki meri beleütni az orrát?!

Jóska: A traktoristák.

Bel. (ordít): Kik?!..., Kifogni! Kifogni azonnal! Nincs mise!

Jóska (elkotródik).

Jolán (megértette a párbeszédet, megijed): Kornél, maguk szétrombolták a hidat! Az ég szerelmére, beszéljenek!... Nem értik? Mit tettek?!... És éppen most? (Pesti útja eredményére gondol).

Bel.: Mi az, hogy éppen most? Most. Igen, most! Hát tudja meg, szétromboltuk! Mi ketten!

Jolán: Örültek!

Bel.: Dehogyan örültek!

Sárosdy: Fogat fogért, szemet szemért. Jó kis stikli!

Jolán: Stikli?!

Bel.: Hát figyeljen kérem, Jolán! Maga délutánra tartogatja a csemegejét. Én nem várok vele. (A gallérját tágitja.) Mert megfuladok, ha tovább hallgatok... Nézze, az én apám nem hivatalnokember volt, mint a magáé. Engem más fából faragtak. Az enyém úr volt a Bácskában! Ötezer holdja volt. Ezerszámra a birkája. Az én apám olyan ember volt — jó, ha maga is tudja —, aki ötszáz holdat hagyott az asztalon a halálos ellenségének egy éjszaka! A szeme pillája sem rendült meg. Mert úr volt a haja szálától a sarka patkójáig!... De én?... Báb..., Engem ráncigálnak a szelek, dobálnak a viharok, a helyett, hogy én csinálnám őket... Engem még... maga is irányít, ráncigál, egy gyenge városi asszony...

Jolán (közbe akar szólani).

Bel. (leinti): Mit alakoskodunk! Vegyük le végre az álarcot! Itt a huszonegyedik óra... A nyolcszáz holdamból elraboltak hatszázat, s ezzel itt a szemem előtt ezek a... kukacok garázdálkodnak!...

Sárosdy: Ezt a kétszázat is Jolánnak köszönheted...

Bel.: A leggyengébb kétszáz. A fene hitte volna, hogy ezek az ostobák tudják, melyik a jó, melyik a rossz. Ráhibáztak... S most — jól figyeljen rám! — meg akarnak fojtani! Ezek most kieszték, hogy szövetkezetet csinálnak. Összeállnak, közösen művelik a földet. Az ostobák!... Maga emlékszik rá, tavaly ilyenkor összehívtam ide őket, ebbe a szobába, és két órán keresztül magyaráztam nekik, hogy műveljük közösen a földet, az övékét meg az enyémet. Az én irányításommal. Két órán keresztül rágtam a fülükbe. Ugy hallgattak, mint a sír. Másnap Vig Károly egyedül jött el, és a szemembe merte mondani, hogy ők, az újgazdák, nem akarják, hogy a földjüket úr művelje. Úr! Értitek?! Úr!... Majd csak maguk... Biztos adatom van rá, hogy ez a Vigh kommunista. Igen, ne csodálkozzatok, bent van a pártban. A Pártban, ahogy ők mondani szokták... És ahogy ezt a makacs Vighet ismerem, megcsinálják a szövetkezetüket. Szerencsénk, hogy egyikük sem ért hozzá. De ezek azt is kitalálták, hogy idetelepítik a közelbe a traktorállomást. A Vilma-pusztára, a szomszédba. Tudjátok, mit jelent ez nekem? Szétverhetem a traktoromat! Ezekkel az Isten se konkurrál!... Ma jönnek a traktorok... Hát ezért tettük. El kell keseríteni a szájuk ízét! Hogy megátkozzák azt a percet is, amikor ezt kifundálták!

Jolán (a székbe roskad).

Bel.: Na, nyugalom, kedvesem. Maga erős asszony, most torpanna meg?... (Eszelősen.) A Vilma-pusztán hiába lesik őket! (Gyerekesen.) Ki fogják őket röhögni! Jó, ha estére beérnek a traktorok.

Hogyan akarnak ezek ezen a talajon szántani, ha ezt a kis utat öt óra helyett tizenhat alatt teszik meg?!... Lehetetlenné teszem őket!

Ilon (benyit): A tanító úr akar a nagyságos úrral beszélni.

Bel. (ordít): Jó én kérem, dobja ki ezt a parasztot, mert én nem állok jól magamért!

Jolán: Nem dobhatom ki, elvégre úriember.

Bel.: Ez?! Sekrestyés volt az apja Baracskán! Uriember?!... Magát nagyon könnyen le lehet venni a lábáról.

Ilon: Mit mondjak hát a tanító úrnak?

Jolán: Mondja, hogy várja őt a nagyságos úr.

Bel.: Mi ez? Engem is dirigál? ... (Ilonhoz.) Pakol?

Jolán: El sem megy.

Bel.: Micsoda?! Nem akarom többé látni, ezt megmondja neki! (Indul az 1. felé.)

Jolán: Hova megy?

Bel.: Elmegyek, mielőtt megfulladnék! (Ki.)

Ilon (utánakiált): Nem is reggelizett a nagyságos úr!

Jolán: Szörnyű!...

Sárosdy: Nyugodjon meg, kérem...

Ilon (szünet után): A kakast vágtam le. De egy sonkát is megfőztem. ... Úgy volt, hogy a káplán úr is...

Jolán: Nem lesz itt. Csak magunk leszünk. Hárman... Szóljon a tanító úrnak, hogy kéretem. (Utánaszól.) Várjon csak!... Mondja, valóban nem csomagol?

Ilon: Nem hinném.

Jolán: Hinné?! Hát nem látta? Nem szokott bemenni hozzá?

Ilon: Nem. Hetenkint kétszer söprök... Nem hiszem, hogy elkészülne innen.

Jolán: De hiszen az uram...

Ilon: A Vigh Károly fia mondta a kúton tegnap, hogy az apjától hallotta; az úrgazdák nem engedi el.

Jolán: Nem engedik? Szép!... Várok rá.

Ilon (kimegy).

Jolán (sír).

Sárosdy: Mi történt? Miért sír tulajdonképpen?

Jolán: Nem bírom ezt, érte!

Sárosdy: Birnia kell. Csak még egy kis ideig.

Jolán: Ugyan miben reménykedik?

Sárosdy: Nekünk fegyvereink vannak vagy — lesznek, ha kell!

Jolán: Örültek!... Ha itt marad nálunk, megbolondítja az uramat. Menjen el innen, menjen el, kérem!

Sárosdy: Sajnos, nem tehetem.

Jolán: Hát nem érte meg: omlik ránk a ház! Elvették a föld felét!!

Sárosdy (nagyon meglepődik): Mit?!... Elvették...?!

Jolán: Száz holdat!

Sárosdy: Hát ez... ez...!

Sántha (kopog, félénken belép): Kezét csókolom... Azt hittem...

Jolán: Nem, nem zavar. Én kérettem. Szeretnék magával komolyan beszélni. Üljön le. (Ketten leülnek.)

Sárosdy (tétován áll, majd hirtelen szó nélkül elmegy 1-en).

Sántha: Nagyon sajnálom, hogy a nagyságos úr...

Jolán: Hirtelen el kellett mennie. Azt hiszem a Zsófia-pusztára. Persze maga, mint afféle könyvmoly, pedagógus, nem is hiszi, mennyi baj van az ilyen gazdasággal.

Sántha: Nem tudom, de azért el tudom képzelni... Szép foglalkozás. Egészséges... De bizonyára még nagyobb munka lehetett, amikor megvolt az egész.

Jolán (elborul): Az egész?... Hát Istenkém, elvették, mert ők voltak az erősebbek... De a kerék soha nem áll meg. Majd megfordul, s akkor...

Sántha: Én, teszem föl...

Jolán: Vagy maga azt hiszi, hogy mindig így éltünk? Nem, soha nem voltunk ilyen helyzetben, mint most... Akkor mind az öt szobát mi laktuk...

Sántha: Igen, a körülmények most általában megváltoztak.

Jolán: Általában?! Tanító úr, magának ez csak ennyi, hogy: általában?!

Sántha: Kérem, én...

Jolán: Maga bizonyára nem vesztette el az ötszobás lakását.

Sántha (nem lehet kihozni a sodrából; nyugodt, szerény): Én, teszem föl, nem.

Jolán: No látja!

Sántha: Nekünk csak egy szobánk volt egy kis falucskában... De már az az egy szoba sincs meg. Egy lövedék eltalálta 44. decemberében. Ők is bentmaradtak, szegények... (Kínos csönd.)

Jolán (zavart): Hát ez bizony szomorú... Nekem is volt egy... (Elhallgat.)

Sántha: De én ezt csak tavaly tudtam meg, amikor hazajöttem a fogásból.

Jolán (elcsodálkozik): Jé, maga járt Oroszországban?

Sántha: Ezt még nem mondtam a nagyságos asszonyéknak?

Jolán (érdeklődéssel): Nem. Maga általában olyan keveset beszélt sajátmagáról.

Sántha: Én...

Jolán: Hát akkor maga, mint élő ember, meg tudja cáfolni azokat a... hazug propagandákat...

Sántha: Nem tudom, mire tetszik gondolni... Én, teszem föl, egy kolhozban dolgoztam...

Jolán (egyre nagyobb érdeklődéssel): Kolhozban? Remek! Mondja már él róla az igazat!

Sántha: Az igazat? Mint mondhatnék? Megkaptam a munkám s végeztem. Én a laboratóriumba voltam beosztva, régebben is érdekelték a kísérletek.

Jolán? Hová? Laboratóriumba? Ne tréfáljon!

Sántha: Négyezer holdnyi volt az a kolhóz. Mi éppen azt kísérleteztük, hogy ott a hidegebb vidéken olyan búzafajtát lehessen...

Jolán: Ne erről beszéljen, kérem! A koszt, a bánásmód?

Sántha: Engem, teszem föl, szerettek, mert becsületesen elvégeztem a munkám. A lusta, dologtalan bizony kevés pontot szed ott össze.

Jolán: Tanító úr, maga mindig másra tereli a beszédet. (Dühös.) Az uram sajnálja, hogy nem beszélhetett magával. Nekünk bizony, szükségünk lesz arra a szobára is, amelyikben most maga lakik. Egy távolabbi rokonaim gyermekeit kell idevennem, szegénykéiknek állás nélkül van az édesapjuk. Holnap már itt is lesznek. Beláthatja, hogy...

Sántha: Kérem, én belátom, mert teszem föl...

Jolán: És gondoskodott már lakásról?

Sántha: Lakásról? Nem... még nem. Hogy tetszik ezt gondolni? Itt a pusztán lakást? Hiszen ezeknek a szegény újjgazdáknak, teszem föl...

Jolán: Mit sajnálja őket!

Sántha: Tizen-tizenketten egy szobában. Építeniök kellene, nemhogy adni tudnának.

Jolán: Ők akarták így... Egyszóval nagyon kérem, tanító úr, igyekezzen ezt a kérdést elintézni.

Sántha: Bent a tanfelügyelőségen azt mondták...

Jolán (kitör): Ők is kommunisták, az a baj!

Sántha (megáll, csodálkozik): Hogy... ők is?... Így tetszett mondani?

Jolán: Igen, pontosan így mondtam.

Sántha (egy kicsit határozottabban): Akkor közölnöm kell a nagyságos asszonnyal, az én megbízatásom úgy szól, hogy az állomás helyemen mindenképpen ki kell tartanom. S ha valaki akadályt gördítene...

Jolán? Fenyegetőzik?... Szépen állunk! Tanító úr, mindennek van határa! (Feláll.) Az én uram fáradt, ideges ember, meg akartam magát kímélni... De ha már így van... (Kitör.) Hát ezért vetjük magát ide?! Ez a hála? Megáll az ember esze!...

Ilon (beszól): Vigh Károly jött valami idegen bőrkabátossal.

Sántha (indulni akar): Akkor én talán...

(A küszöbön megjelenik a két ember.)

Vigh (testes, nyugodt, mosolygós arcú, 50–54 éves ember): Kezét csókolom!

Szabó (Vigh mögött lép be; keményvonású, középtermetű, nem kapkodó, de nagyon határozott; 37 éves): Jó napot kívánok!

Jolán: Jó napot. (Nem nyújt kezét.) A férjem nincs itthon. (Ilonhoz, aki még a nyitott ajtóban áll.) Nem mondta a nagyságos úr, mikor jön vissza?

Ilon: Nem. Gondolom, délre.

Szabó (karóráját nézi): Tíz múlt... Pedig nekünk (alig érezhető nyomatékkal) a nagyságos úrral lesz beszédünk.

Jolán (tétován): De lehet, hogy ott is ebédel. Egy volt tisztvárosa pusztájára ment.

Vigh (bizonytalanul Szabóhoz): Akkor hát... (Menni akar.)

Szabó: A nagyságos asszony talán megengedi, hogy itt megvárjuk. Ha elunjuk, majd kiállunk a ház elé, s ott várunk tovább.

Jolán (dühös): Hát... ahogy akarják... De nekem dolgom van a konyhában. (Kimegy.)

Vigh (a tanítót csak most veszik észre): Ni-ni, hiszen a tanító elvtárs is itt van!... Még nem találkoztak, ugy-e? Ó a mi tanítónk, akitől már említést tettem. (Szabó és Sántha bemutatkozik egymásnak, kézfogás.)

Szabó (fürkészve): Ejnye! Sánthát hallottam?

Sántha: Igen, Sántha Béla.

Szabó: De ismerős az arca!

Sántha: Baracskán születtem.

Szabó: Vegye csak le a szemüvegét!

Sántha (leveszi).

Szabó (örömmel): A harangozó fia!

Sántha: Az.

Szabó: Én meg a Szabó Gergely fia vagyok.

Sántha (lassan eszmél): Szabó... Szabó Tóni! Hogy kerülsz te ide?

Vigh: Ni csak! Hiszen ismerik egymást!

Szabó: Hogyne ismernénk. Együtt nőttünk fel.

Sántha: Ez aztán a meglepetés! Azt hallottam rólad — *odakint*, hogy elestél.

Szabó: Nem sok hiányzott belőle... Fogságot jártál?

Sántha: Azt. Nincs egy éve, hogy itthon vagyok.

Vigh: S most a mi nebulóinkat oktatja, szegény.

Sántha: A magáé, teszem föl, nem is olyan rossz, Károly bátyám. De megszerettem a többit is... Node, üljenek le. (Leülnek.) Én ugyan e házban csak félig vagyok otthon, a szobám is a folyosó végén van, ezeknek a kegyeiből, de nekem, teszem föl, elegendő.

Vigh: De azóta nem zavargatják, ugy-e?

Sántha: Dehogynem. Most is, hogy maguk jöttek.

Vigh: Ki akarják tenni a tanító elvtársat a szobájából. Valami retyerutyájukat hoznák le Pestről.

Szabó: Úgy látszik, sok ezeknek ez a száz hold is.

Sántha: Kétszáz.

Szabó: Száz, pajtás, ha mondom. (Összemosolyog Vighgel.) Száz. Egy lépéssel sem több.

Sántha: Nem értem.

Szabó: Majd megérted rövidesen. Jó is, hogy itt vagy.

Vigh: Tanú is köll.

Szabó: Az hát... Ittmaradsz. Ha nem szereted a verekedést, hát... Béla, még mindig olyan szerény, csendes fiú vagy, mint annak idején?

Vigh: A mi tanítónk bizony olyan.

Szabó: Akkor jó lesz, ha a sarokba húzódasz, hogy kikerüld a villámokat.

Sántha: Miért? Mi készül itt? Merénylet?

Vigh: Olyasféle.

Szabó: Idefigyelj, pajtás!... Te közénk tartozol, ugy-e?

Sántha: Tónikám, az én hangom gyöngé, de a hitem erős. Közétek.

Szabó: Jó... Hát ennek az embernek vége. Érted? Ennek a Belopoczkyknak, vagy hogy a csudába hívják. Ez az ember csalással érted, csalással! — 100 holddal többet tartott meg magának, mint ami járt volna. Ezenfelül (Vighre néz) ma ez a hídhistoria...

Erről majd még eleget hallasz. S ha ehhez még az is igaz volna, az is kiszülne, hogy... (sötéten maga elé néz), hogy ez ugyanaz az ember, aki... 44. decemberében Csepelnél... Ha ő az a Belopoczky, akkor (ökölbe szoritott kézzel)... akkor... (Szünet. Felenged.) Elmondom még nektek, amíg erre a — nagyságos úrra várunk, hogy én jelenleg traktorista vagyok, nyolc traktor apja, s ha minden rendjén megy, akkor ezekkel a Vigh Károlyokkal olyan munkát végzünk, hogy...

Sántha: Nagyszerű.

Szabó: Ne félj, te sem maradsz ki.

Vigh: A tanító elvtársra is számítnék.

Sántha: Amennyi az én erőmből telik...

Bel. (hangja kintről): Ilooo!... Ilooooo!

Vigh (föláll, az ablakhoz siet): Megjött. Ó kiabál. Jön befelé.

Szabó (is odasiet, izgatottan figyel kifelé): Ó az!... Ó az!!... A mindent Szabó Tóni, te itt most nagy verebet fogsz!... Biztosan ő az! (Visszajön. Nagyon komoly.) Kezdődjék hát...

Bel. (megnyitja az ajtót, kifelé): Enni adjatok!

Ilooo: Azonnal hozom.

Belopoczky: Rám várnak?

Vigh (zavart): Igen... A Szabó... Antal... jött. Most jött.

Bel. (közben észreveszi a tanítót): Maga itt van? Majd később dolgom lesz magával. (Sántha nem mozdul. Kis szünet.) Na, nem érti, kérem? Elmehet!

Szabó: A tanító úr ittmarad.

Bel. Hogy érti ezt?... És... kicsoda ön?

Szabó (nyomatékkal): Szabó Antal.

Bel.: Miben állhatok rendelkezésükre?

Szabó: Meg akartuk mondani magának, Belopoczky úr, hogy kétóraig rohammunkával rendbehoztuk a hídját.

Bel.: Igen, a hidamat. Az enyémet. Csak azt nem tudom, minek köszönhetem ezt a rohammunkát. Így mondta, ugy-e?... És főleg: azért jött, hogy erről beszámoljon?

Szabó: Nem. Fontosabb dolog hozott ide. A hídjavítás csak egy láncszemecske ebben.

Bel.: A maguk láncszemelmélete!

Szabó: Belopoczky úr jól van tájékozva.

Bel.: Közepesen. (Eddig fölényes. Rágyújt, a többit nem kínálja. Magabiztosan járkal.) Szeretném, kérem, ha rátérne a tárgyra.

Vigh: Azért van itt a Szabó elvtárs.

Bel. (Vighez gúnyosan): Tényleg? Hát akkor majd megmondja.

Szabó: Kérdezés nélkül is. Csak azt akartam, hogy kissé megpihenjen a reggeli séta után.

Bel.: Tréfál? Kérem... az én időm drága.

Szabó: Erre is gondoltam. Mi, kérem — mindenre gondolunk... Belopoczky úr, ön elég időt kapott 45 óta a gondolkodásra. De most látom, ez is kevés volt. Hát legyen türelmes, amilyenek mi eddig voltunk.

Bel.: Nézze öregem, rukkoljon ki végre a mondókájával!

Szabó (némi öntusa után): Engem nem hoz ki a sodromból (súllyal)

nagyságos úr! Mondhat, amit akar... (Magában.) Öregem... Nem is olyan rossz. (Hangosan.) Hát én sem kedvelem az üres locsogást. Belopoczky úr, nekünk hely kell! Maguk ki akarják dobni tanítójukat. Az övé azonban csupán egy szoba volt. De meg hallom, hogy a nép ragaszkodik hozzá.

Bel.: Ragaszkodik? Lári-fári! Mennie kell!

Szabó: Várjunk csak!... Szóval egy szoba az kevés. Sokkal több kell. Az iskola mostani termét ki kell üríteni, mert ott a nyolc traktorista száll meg.

Bel. (meglepetten): Traktorista? Itt akarnak háltni? Hiszen még dél sincs. Készen lesz a híd, maga mondta, s mehetnek tovább. Hallom, diadalkapu várja magukat odaát.

Szabó: Várhat. A traktorok idejönnek.

Bel.: Mi a fenének?

Szabó: A terv megváltozott. Az ön volt pusztája lesz a traktorállomás!

Bel.: Ki mondja ezt?

Szabó: Én, Szabó Antal, a traktorállomás vezetője!

Bel.: Maga? Nevetséges!

Szabó: Vagy a miniszterem. Ha így jobban tetszik.

Bel.: Ide pedig a lábukat be nem teszik!

Szabó: Lassan a testtel, uram!

Bel.: Ne oktasson engem! A puszta harmada az enyém a kétszáz holdhoz. Papirom van róla. A magtár, a gépészlakás, bognárműhely, amelyben az iskolának is helyet adtam...

Szabó (Sánthához): Az iskolának hány terem kellene?

Sántha: Hát ha... teszem föl...

Vigh: Gondolom, kettő.

Szabó: A párt elintézi. A puszta felszabadított gyermekeinek egészséges tantermek kellene. (Körülnéz.) Ez itt egészséges ház. Indul 2. felé.) Szabad körülnézni?

Bel.: Mit akar? Hova megy?!

Szabó: Öt szoba van összesen? (Kimegy a 2-n.)

Bel. (kiabál): Várjon! (Utánasiet.)

Jolán (nyilván férje kiáltására, belép): Mi az? Valami baj történt?

Sántha: Voltaképpen...

Vigh: Baj az nincs. Építjük a hidat, nagyságos asszony.

Jolán: Hidat? Az én lakásomban?

Vigh: Néha bizony ott is.

Jolán (értetlenül néz).

Szabó (jön vissza).

Bel. (dühösen a nyomában): Beszéljen végre értelmesen! Azt sem tudom kicsoda, mit akar. Rátör az emberre, s intézkedik.

Szabó (egészen nyugodt; az asszonyhoz): Szabad levetni a kabátom? Melegem lett. (Választ nem kap, leveti, az íróasztalra teszi.) Belopoczky úr és nagyságos asszony. Üljenek le kérem. (Azok bámulva vonakódnak, majd leülnek.) Két tanterem, egy szoba a két tanító számára, az három. (Belopoczky és Jolán hüledezik.) A negyedik, ez itt, amelyikben vagyunk, az én irodám, a traktorállomás irodája.

Jolán (fuldoklik): De kérem!...

Bel.: Ezt a stílust kikkérem magamnak!

Szabó (még mindig nyugodt): Tessék csak helyet foglalni. (Lenyomja Belopoczkyt.) Így... Az ötödikre a halaszthatatlanul megszervezendő szövetkezetnek lesz szüksége. (Vighez.) Ez a ti dolgotok, elvtárs. Ott állok mellettetek ebben is.

Bel. (újból feláll): Hagyja abba az éretlen tréfáit!

Szabó: Sajnos, a végétől még messze vagyunk. Ha csak ennyi volna, akkor maga nagyon könnyen megúszná — öregem.

Jolán: Szentelen!

Bel.: Kikkérem!...

Szabó: Hagyja ezt a jampeckedést, Belopoczky úr. Maga már nem gyerek, lehetetlen, hogy meg ne értse, a maguk órája lejárt. S ezt a lejárt órát többé semmiféle mesterkedéssel felhúzni nem tudják... Ide figyeljen, kérem!...

Bel. (az ingnyakát feszegeti).

Szabó: Sajnálom, hogy felizgatta magát... (A belsőszéből iratokat vesz ki.) Itt van ez a végzés. Hosszú volna végigolvasni. Holnap úgymegkapja. Ebben az áll, hogy Belopoczky Kornéltól száz holdat visszavesz a magyar állam.

Bel. (felugrik): Mit csinál?!

Szabó: Visszaveszi.

Jolán (szintén áll): Hiszen ez a mienk, ezt nem lehet — visszavenni, legfeljebb — elvenni!

Szabó: Mi ezt emígy látjuk. Vissza — azoknak, akik eddig is megdolgolták.

Bel.: Lehetetlen!... Hiszen a Földbirtokrendező Tanács...

Szabó: Igen, 45-ben 200 holdat hagyott. Most odafönt rájöttek a turpisságra és...

Bel. (Jolánhoz): Drágám, hiszen maga most járt fönt Pesten ebben az ügyben. Beszéljen hát!

Jolán. Kornél, ez az, amivel nem akartam elrontani a délelőttjét...

Bel.: Micsoda?!... Hát maga is ellenem van? Maga is?!... Kikkel vagyok én itt körülveve? (Tétován leroskad.)

Jolán (sír).

Szabó: A 100 hold telekkönyvileg is megjelölt. Az ön 100 holdjába esik a volt gépészlakás. Ott van két szoba. Kettőjüknek untiig elég. Ez a ház itt (körülneéz) a másik száz holdhoz tartozik. Ezért holnap lesznek szívesek megkezdeni a hurcolkodást. A traktoristák segítenek...

Bel. (értetlenül bámul rá): Hát ezt, csak így lehet?

Szabó: Nem értem magát, uram. Hát azt lehetett, amit maguk eddig csináltak? Miért kéri tőlem számon az első vélt sérelmét? Maguk-tó számon mertünk-e kérni bármit is? És ha mégis megkíséreltük, úgy rugtak ki bennünket, hogy a lábunk se érte a földet.

Bel.: Én az alárendeltjeimmel mindig emberségesen bántam.

Szabó (ez az első gúnyos szava): Igen?!... Hát még erről is beszélünk ma!

Bel.: Az én cselédjeim megegedett emberek voltak, amíg maguk fel nem lázították őket.

Szabó: Bizony fellázítottuk őket. És minden elnyomottat fel is fogunk. Ez a mi módszerünk. A maga cselédjeit először látni kell megtanítanunk.

Bel.: Szaval, szaval. A jól betanult leckét recitálja... Különben is, mit vitatkozom magával! Azt sem tudom, kicsoda, micsoda.

Jolán: Végeredményben a papírjait sem láttad.

Szabó: A papírjaim? Ne áltassák magukat. Az én papirosom a valóság szava. S az én valóságom négy kilométerre ide megjavítja a hidat, amit ön megrongált!

Bel. (megrezzen).

Szabó: S ha elkészül, átdübörög rajta az én igazságom. A legszebb muzsika, amit emberi fül valaha is hallott. Ön lerombolta a hidat, mi felépítjük... Belopoczky úr, nem hallja még a hidon átdübörgő traktorok muzsikáját? Nem sokáig kell várnia rá. Csak bele ne süketüljön.

Bel.: Befogom a fülem, s megvárom, amíg elhaladnak.

Szabó: Hosszan kellene várnia...

Jolán: Mi lesz hát mivelünk? ... Tönkre akar tenni bennünket? Volna hozzá leike?

Szabó: Nézzünk szembe nyugodtan a dolgokkal. Csak az megy tönkre, aki erőtlen az élethez... Ez a puszta az önöké volt. Most kilépnek beőle, mert a történelem fejlődése így akarja... Legjobb, ha nyugodtan beszélünk a kérdésekről... Hát nem látják, hogy az a földrengés, amely most megrázta magukat alatt a biztosnak hitt talajt, egyszeriben mindenről lerántotta a leplet. A hazugság szennyes takarója alól felbúzik a csatorna undorító piszka... És addig nincs, nem is lehet megállás, amíg ki nem mossuk ezt a csatornát. (Szünet.)

Bel.: Nincs kímélet magában? ... Nézze, én beteg ember vagyok... Találjon ki valami okosat... Ne hozza ide a traktorokat. Kérem... ez... magától függ... Nézze, én... mindent... megtennék, ami tőlem telhet... Én értek a gazdasághoz, akadémiát végeztem... Ha a kezembe adnák a szövetkezetet... (Szabó jelentősen mosolyog, nem veszik észre.) Tapogatóztam is már náluk...

Szabó: Nem hinném. (Víghhez.) Ez különben a ti dolgotok. (Ugratás-ként.) Ha nektek jó.

Vígh (határozottan): Nem gondolnám.

Szabó: Na ugye...

(Kopognak, megnyitják az ajtót, három ijedt cseléd áll az ajtóban.)

Varga: Jó napot kívánok. (A másik kettő is motyog valamit.)

Vígh: Jó napot, emberek.

Varga: Rosszkor jöttünk? (Zavart.) A nagyságos úrral volna...

Bel. (látukra hirtelen erőre kap): Jöjjenek csak! Már régen várom magukat. (A cselédek bátortalanul beljebb lépnek.) No, bátran, lépjenek előbbre. (Szabóhoz.) Most majd megmutatom magának, hogy ezek az emberek hogyan vélekednek... Na, Csaplár, csak-hogy eljöttek. (Erőlteti a közvetlenséget.) Hát gondolkodtak a dolgon, ugye? Csak úgy, ahogy az idén is szegődtek. Nem? (Szünet.) Beszéljenek hát! (Szünet.) Vagy megnémultak?

Varga: Meg mink nem némultunk.

Bel.: Hát akkor?

Pál: Meg köli aztat jól gondolni...

Csaplár: Mink hát úgy határozotunk volna, hogy ha már más, a többi huszonnyolc család a magáét tapossa, miért dolgoznánk mink a másén?

Bel.: Hogyan?!

Csaplár: Nagyságos úr... mink nem szegődünk újra...

Bel.: Nem szegődnek? Maguk tréfálnak!... Vagy magukat is megbolondították?

Pál: Minket senki meg nem bolondított. De most ez az igazság. S mink úgy gondoltuk volna, hogy a többivel akarnánk tartani. A többi igazával...

Bel.: Lehetetlen! Maguk nem lehetnek ilyen hálátlanok! Magukkal én mindig jól bántam... (Szünet.) Ez az utolsó szavuk?

Varga: Ez, nagyságos úr...

Bel. (Végleg előnti a düh): Akkor ki a házamból! Ki, de azonnal!! Majd megmutatom én maguknak, rongyosok!...

Szabó: Csak ne mutasson még nekik semmit. Ugyis látják.

Belopoczky (toporzékol): Kotródjanak innen!!

Vigh: Egy lépést se, emberek! Mától kezdve ezen a pusztán a ti volt gazdátoknak nincs szava. Ezentúl Szabó elvtárs dirigál, meg mi magunk.

Jolán (Vighhez): Szégyelje magát!

Vigh: Nem tudom szégyelni.

Bel. (tehetetlenül tépelődik): Megáll az ember esze!...

Szabó: Mindezek után legjobban tenné, ha elkotródna innen.

Bel. (gyűlölettel): Ezt még visszafizetem!

Szabó: Ne fáradjon. Ezt maga már megfizette, Belopoczky főhadnagy úr!

Bel. (felüti a fejét): Micsoda?

Szabó: Igen: főhadnagy úr! Jól hallotta. Most dugja hát be a fülét, ahogy az előbb mondta... Ezt még végig kell hallgatniok. Tiszta képet kell látnunk, mielőtt itélnénk... Maga énram nem emlékszik, az arcomra, tudom. Mert mindig utálta azt a — piszkos pofánkat! Így szokta mondani. Ne féljen, ezt nem lehet elfelejteni egy életen keresztül sem. Mert a rügásért, amit ártatlanul kap az eb, holtáig viczorog... Maga az én piszkos pofámra nem emlékszik, de én jól megjegyzem a magáét, és felismerném a halálos ágyamon is, amikor az egyik lábam már a gödörben lesz... Belopoczky főhadnagy úr, emlékezzék!

Bel. (többször félbe akarja szakítani, majd a szavak, az igazság súlya alatt végleg összeroppan).

Szabó: Négy éve ilyenkor a Csepel-szigetnél... Amikor már minden hiábavaló volt, maga pisztollyal a kezében zavarta az embereket a halálba. Ordított: „Belelövök abba, aki meghátrál! Gyáva kutyák, nem értitek, belelövök?!...” Négyszázan adták oda az életüket... A hazáért? A fenét! Egy örült goncsztevő erőszakossága miatt... Én is ott voltam. Hatan maradtunk élve... (Ordít.) Főhadnagy úr, négyszáz magyar parasztyerek haláláért valakinek

felelnie kell! Maga akkor is előrezavarta őket, mikor már csak az örültek, a gonosz megszállottak hittek abban, hogy a Vörös Hadsereg feltartóztatható... Jó, magát egy világ választja el a szocializmustól, maga ezt megérteni ebben az életben már nem tudja. De szadista volt, a jó sűrű fejmegyei parasztgyerekek vére kellett magának!... Pfu! Szégyelje magát!... (A traktor hangja ideér, és egyre erősödik.) Hallja?! Ezek már a mi traktoraink. Igazságunk győzelmi harsonái. Már áll a híd, át-dübörögtek rajta, s a maguk üres lárváin elindulnak a boldogabb magyar élet felé!... Gyerünk emberek! (Indul. Belopoczkyékon kívül mindenki utánuk megy.)

Függöny.

SOMFAI LÁSZLÓ

T Ü K Ö R

A SZOVJET FILM DIADALA

— Szép film volt! — hallhatjuk sűrűn a mozikból kitóduló tömegben, a szovjet filmek előadása után. — Szép film volt! — hangzik a mértéktartó, szerény vélemény, amelynek hangjában őszinte lelkesedés izzik, de szavai nem lendülnek túl az ízlés és a józan értelem határain. Néhány évvel ezelőtt még nagyon is más mondatokat hallottunk. Egy-egy amerikai „filmsoda“ után csak úgy röpdöstek az „óriási“, „cuki“, „bomba“, „meg kell örülni“ s hasonló kifejezések. A Clark Gable bajuszos szájak, amelyek ezeket a szavakat mondták, eltűntek a mozik környékéről s a festett körmű női kezek is valahol a határon túl gyúrik össze az elhasznált mozijegyeket, hogy Bécs, Páris vagy London aszfaltjára dobják.

Új filmeket játszanak a magyar mozikban, új közönségnek. Ezek között az új filmek között pedig a legnagyobb siker a szovjet filmeké. A nemrég megtartott Mariánské-Lázne-i filmfesztivál nagy szovjet győzelme megmutatta, hogy nemcsak mi becsüljük és szeretjük a szovjet filmművészetet, hanem az egész világ haladó szellemű emberisége. Az ő küldötteik, a népi demokráciák, a távol kelet vagy akár a kapitalista nyugat filmszakemberei mindnyájan őszinte rajongással ünnepelték a szovjet filmeket ezen a versenyen.

A Szovjetunió és a népi demokráciák diadalünnepé volt a Mariánské-Lázne-i fesztivál s mi magyarok, kik a harmadik díjat kaptuk ezen a versenyen, örömmel állapíthatjuk meg, hogy az első két díjat elnyert szovjet film után a mi „Talpalatnyi föld“-ünkkel helyes úton járunk. Mindezt pedig azért érhattük el, mert tanultunk a szovjet filmekből. Emberséget, kultúrát, a közösség javáért folyó harc kerülhetetlen szükségét és a realista ábrázolási mód művészi magasrendűségét tanultuk belőlük.

Természetesen nehéz és hosszú volt az út eddig. A felszabadulás után még évekig hallhattuk zengeni az amerikai filmek dicséretét. A közönség, a filmszakemberek és a sajtó egy része a nyugati filmek művészi ábrázolásának tökéletességéről beszélt szakadatlan. Ha eleinte gondolhattunk is arra, hogy a feudálkapitalista kultúrában névelkedett mozilátogatók, megmérgezve a polgári művészet l'art